

4. Горбулін В. Забезпечення оборони та безпеки України: актуальні проблеми і шляхи їх вирішення. *Вісник Національної академії наук України*. 2019. № 9. С. 3-18.

5. Денисов О. Є. Економічна безпека галузей промисловості в системі економічної безпеки держави : дис. ... докт. економ. наук : 21.04.01 / ВНЗ «Університет економіки та права «Крок». Київ, 2019. 496 с.

6. Козловський С. В., Жураківський Є. С. Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії «економічна безпека» та складових економічної безпеки України. *Економіка та держава*. 2015. № 6. С. 37-42.

7. Ліпкан В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України: монографія. Київ: Текст, 2003. 568 с.

8. Рудковський О. В. Формування та розвиток системи управління корпоративною безпекою підприємств : дис. ... докт. економ. наук : 08.00.04 / Хмельницький Національний університет. Хмельницький, 2017. 506 с.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Євген Юрійович Соболев,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права,

Центральноукраїнський державний педагогічний університету

імені Володимира Винниченка

Дар'я Володимирівна Кіблик,

аспірант кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

Старе (радянське) суспільство базувалося на формулі сприймання людей з інвалідністю крізь призму негативних стереотипів, вважаючи їх неприцездатними, неспроможними, неповноправними, систематичне фіксування відхилень у їх здоров'ї та закріплення відповідних положень у законодавстві, яке базувалося на медичній моделі. Сутність перехідного періоду від медичної концепції інвалідності до соціальної стала поштовхом сукупності державних процесів створюються умови для нового, більш цивілізованого ставлення до прав та свобод осіб з інвалідністю. Сьогодні, розбудовуючи інтегроване цивілізоване суспільство, стрижневим положенням національної доктрини України поетапно стає усестороння інтеграція осіб з інвалідністю в суспільне життя, ставлення до них, як до повноправних членів суспільства, що мають рівні права з іншими громадянами країни. Зміна акцентів у трактуванні концепції інвалідності призводить до необхідності забезпечення комплексного підходу у трансформації діючого законодавства, посилення контролю за його дотриманням, зміненням менталітету у ставленні суспільства до проблеми інвалідності. Вагомим кроком у цьому напрямі стала ратифікація Конвенції про права осіб з інвалідністю, яка відбулася 16 грудня 2009 року [1]. З зазначеної вихідної позиції можна вважати початок переломного періоду, коли відбулися суттєві корінні зміни у поглядах і підходах до проблем інвалідності, через переформовування складових

праввідносин, де особа з інвалідністю стає рівноправним суб'єктом, а не об'єктом права.

У зв'язку з чим вносяться численні зміни до нормативно-правових актів, на яких базується формування та реалізація державної політики щодо осіб з інвалідністю, але у своїй більшості положення цих нормативних актів залишаються переважно декларативними, не забезпеченими матеріальними ресурсами та механізмами державного впровадження.

За цих умов особливої гостроти набули фундаментальні проблеми у розумінні проблем інвалідності через призму прав людини, пов'язані, насамперед, зі зміною нових поглядів на їх роль, обумовлених впливом міжнародних стандартів, відступом від традиційного підходу, який базувався на стані задоволення потреб інвалідів до пріоритетного людиноцентристського підходу – стану дотримання та захисту їхніх прав, що вплинуло на необхідність приведення законодавства у відповідність з вимогами Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, здійснення його систематизації.

Систематизація законодавства стала необхідною у зв'язку з накопиченням великої кількості розрізнених актів, норми яких спрямовані на діяльність публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав та свобод осіб з інвалідністю, кількість яких, за офіційними даними сягнула понад дві тисячі. Таких проблем чимало, проте серед них можна виділити ті, які мають загальнометодологічний характер, а отже, багато в чому обумовлюють вирішення інших [2, с. 5].

Таким чином, у адміністративно-правовому регулюванні діяльності публічної адміністрації щодо реалізації і захисту прав та свобод осіб з інвалідністю процеси систематизації повинні відбуватися найбільш швидкими темпами, які зумовлюються необхідністю своєчасної трансформації адміністративно-правових відносин, це насамперед пов'язано численністю внесення змін до діючого законодавства: «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» – понад п'ятдесят змін; «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» – понад двадцять змін, а також наявністю численних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які деталізують окремі положення вище зазначених законодавчих актів [3, с. 72-76].

У зв'язку з цим виникла нагальна необхідність систематизувати адміністративно-правові норми щодо реалізації і захисту прав та свобод осіб з інвалідністю, усунути колізії між законами, вивести на рівень закону правові норми, врегульовані підзаконними актами.

Основними результатами процесу систематизації під час побудови зазначеного законодавчого акту повинні стати: визначення базисних засад, які будуть стрижневим вектором у спрямуванні діяльності суб'єктів публічної адміністрації; упорядкування повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав та свобод осіб з інвалідністю, через їх трансфер з законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів; запровадження до повноважень суб'єктів публічної адміністрації оновлених напрямів діяльності щодо реалізації та захисту конкретно визначених прав та свобод осіб з інвалідністю (освіту, працю, доступність, охорона здоров'я тощо); розробка його інформаційно доступнішим, зручним для використання; виявлення та усунення колізій.

Зазначений законодавчий акт повинен мати наступну структуру. Розділ I. Загальні положення. Розділ II. Напрями діяльності публічної адміністрації щодо

реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю. Розділ III. Взаємодія суб'єктів публічної адміністрації з некомерційними організаціями з питань реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю. Розділ IV. Відповідальність органів публічної адміністрації за порушення прав і свобод осіб з інвалідністю.

Поряд з визначенням авторського бачення зазначеного законопроекту, слід зупинитися більш детально на аргументуванні окремих дискусійних положень, які пропонуються у ньому, а також з огляду на викладені у ньому положення запропонувати зміни до чинних нормативно-правових актів.

Преамбула. В межах якої слід визначити правові засади організації і діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Окреслити стратегічні напрями діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав та свобод осіб з інвалідністю шляхом забезпечення рівних прав і можливостей для їх участі в соціально-економічному та культурному житті держави, а також активізації співпраці з громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю. Запровадити створення необхідних умов, які дають можливість особам з інвалідністю ефективно реалізувати права та свободи людини і громадянина та вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними можливостями, здібностями і інтересами. Підвищити рівень поінформованості населення про особливі потреби осіб з інвалідністю, формування поваги до їх прав, особистості та гідності.

Мета закону. Формуючи загальні положення запропонованого законодавчого акту потрібно чітко окреслити його мету, яка буде, порівняно з діючими законодавчими актами явно переорієнтовано на публічно-сервісну спрямованість діяльності публічної адміністрації. Таким чином метою цього Закону є правове забезпечення діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і задоволення потреб дівчат, хлопців, чоловіків та жінок, які є інвалідами, нарівні з іншими громадянами, поліпшення умов їх життєдіяльності згідно з національного законодавства та міжнародних стандартів.

Загальні принципи. Під час побудови зазначеного законодавчого акту повинні утвердитися фундаментальні принципи, які під впливом політичної та правової культури, моралі, адміністративних та соціальних потреб, вплинуть на реалізацію та захист прав та свобод осіб з інвалідністю. На сьогодні принципи реалізації та захисту прав та свобод осіб з інвалідністю, не окреслені в жодному законодавчому акті. У зв'язку з цим можна наступний перелік основних ідей та положень, які повинні бути закладені в систему гарантій прав та свобод осіб з інвалідністю: повага до притаманного людині достоїнства, її особистої самостійності, зокрема свободи робити власний вибір, і незалежності; недискримінація; повне й ефективне залучення та включення до суспільства; повага до особливостей осіб з інвалідністю і прийняття їх як компонента людської різноманітності й частини людства; рівність можливостей; доступність; рівність чоловіків і жінок; повага до таких здібностей дітей-інвалідів, які розвиваються, і повага до права дітей-інвалідів зберігати свою індивідуальність (ст. 3 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

Гендерна спрямованість закону. Більш детально необхідно окреслити позицію відносно специфічного правового становища жінок-інвалідів. На сьогодні положення Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та законодавства, яким регламентується реалізація та захист прав та свобод осіб з інвалідністю не містить окремих норм, що стосуються прав та

свобод жінок з інвалідністю, окремо не деталізується дискримінація за статевою ознакою відносно жінки-інваліда, відсутні окремі норми, що стосуються специфіки реабілітації та соціального захисту жінок та дівчат з інвалідністю в усіх сферах суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про ратифікацію Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю: Закон України від 16 грудня 2009 р. № 1767-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 9. Ст. 77.
2. Беляков К.І. Організаційно-правове та наукове забезпечення інформатизації в Україні: проблеми теорії та практики: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. К., 2009. 419 с.
3. Соболев Є.Ю. Реалізація державної правової політики у сфері реабілітації інвалідів. *Держава та регіони*. 2013. № 3(41). С. 72–76.

**КОНВЕНЦІЙНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА
УКРАЇНИ**

Юлія Леонідівна Юринець,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри конституційного і адміністративного права

Національного авіаційного університету

Вважається загальноприйнятим, що інформація – невід’ємна частина будь-якої військової кампанії. Як зазначає проф. В.Ю.Богданович [1], найпотужнішим впливом на забезпечення воєнної безпеки України є інформаційний; значна частина зовнішніх інформаційних загроз фактично є різновидом воєнних загроз, і саме ці загрози є одними з найнебезпечніших для систем забезпечення воєнної безпеки держави [1, с. 47].

Ворожа інформація з боку країни-агресора має на меті забезпечення зневіри народу у справедливості опору агресії та у кінцевій перемозі, підсилення розбрату в суспільстві, а також розбрату між суспільством та сектором оборони, підрив морального стану особового складу військ країни-об’єкта агресії, переконання населення, особового складу військ країни-об’єкта агресії у неправомірності позиції її воєнно-політичного керівництва щодо відстоювання і захисту своїх національних інтересів тощо.

Ще давньокитайський філософ і військовий діяч VI століття до н.е. Сунь Цзи знав про ефективність негативних інформаційних впливів з метою підриву обороноздатності країни (підрив престижу керівництва супротивника; розпалювання сварок й зіткнень серед громадян ворожої країни; сковування волі воїнів супротивника («піснями та музикою») тощо)¹.

Ізраїльський військовий інструктор Цві Арелі вказує, що інформація – невіддільна частина будь-якої військової кампанії [2]. Ю.О. Горбань [3, с. 140] наголошує, що в інформаційній війні проти України Росія застосовує практично весь арсенал впливу на свідомість людей. Так, житель Донецька згадує події 2014 року: «Я помню этот «референдум». За несколько дней до этого по одному из российских телеканалов ведущая новостей рассказала, что в Донецке ставят

¹ <http://groza-news.com.ua/?p=1399>.